

Home Office

Y Swyddfa Gartref

Canllawiau ar y Cynllun Cofrestru Dylanwad Tramor (FIRS): Pwerau tramor penodedig neu endidau a reolir gan bwerau tramor - Iran

Ebrill 2025

© Hawlfraint y Goron 2025

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored v3.0 oni nodir yn wahanol. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3 neu ysgrifennwch at y Tîm Polisi Gwybodaeth, Yr Archifau Cenedlaethol, Kew, Llundain TW9 4DU, neu e-bostiwch: psi@nationalarchives.gov.uk.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan y deiliaid hawlfraint dan sylw. Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn <https://www.gov.uk/government/collections/foreign-influence-registration-scheme-specified-persons-guidance>

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch y cyhoeddiad hwn atom yn

FIRS@homeoffice.gov.uk.

Cynnwys

Rhestr termau allweddol	2
Pennod 1: Ynglŷn â'r Canllawiau hyn	3
Pennod 2: Cyflwyniad i'r cynllun	4
Gofynion y cynllun (yr haen uwch yn unig)	4
Esemptiadau	4
Troseddau a Chosbau	5
Rhyngweithio â deddfwriaeth llywodraeth arall	5
Pennod 3: Pwerau tramor Iranaid penodedig ac endidau a reolir gan bŵer tramor – Iran	6
Gweithgaredd Perthnasol	6
Mewn swyddogaeth gyhoeddus	7
Unigolion sy'n cynrychioli pwerau tramor penodedig neu endidau a reolir gan bŵer tramor	7
Pennod 4: Manylion pellach ar bwerau tramor Iranaid penodedig ac endidau a reolir gan bŵer tramor	8
Iran fel pŵer tramor penodedig	Error! Bookmark not defined.
Endidau Iranaid a reolir gan bŵer tramor penodedig	15

Rhestr termau allweddol

FIRS	Cynllun Cofrestru Dylanwad Tramor. Y Cynllun a gyflwynwyd trwy Ran 4 o Ddeddf Diogelwch Cenedlaethol 2023.
Trefniant	Unrhyw fath o gytundeb, boed yn ffurfiol neu'n anffurfiol. Gallai hyn gynnwys contract, memorandwm dealltwriaeth (MOU) neu gytundeb neu drefniant anffurfiol quid pro quo.
Pŵer tramor	Mae iddo'r ystyr a roddir gan Adran 32 o Ddeddf Diogelwch Cenedlaethol 2023.
Gweithgareddau dylanwad gwleidyddol	Cyfathrebiad, cyfathrebiad cyhoeddus neu ddarpariaeth o arian, nwyddau neu wasanaethau a fwriedir i ddylanwadu ar fater gwleidyddol.
Esemptiad rhag cofrestru	Amgylchiad lle nad yw gofynion cofrestru yn berthnasol.
Person	Unigolyn neu berson arall nad yw'n unigolyn, fel cwmni.
Cofrestrai	Person y mae'n ofynnol iddo gofrestru o dan FIRS.
Hysbysiad gwybodaeth	Hysbysiad sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r derbynnydd ddarparu rhagor o wybodaeth yn ymwneud â threfniadau neu weithgareddau y gellir eu cofrestru o dan FIRS.
Pŵer tramor penodedig	Pŵer tramor sydd wedi'i bennu trwy reoliadau o dan haen uwch FIRS.
Endid penodedig dan reolaeth pŵer tramor (FPCE)	Endid sy'n cael ei reoli gan bŵer tramor, ac sydd wedi'i bennu trwy reoliadau o dan haen uwch FIRS.

Pennod 1: Ynglŷn â'r Canllawiau hyn

Mae'r canllawiau hyn yn rhoi rhagor o fanylion am y pwerau tramor Iranaidd ac endidau a reolir gan bwerau tramor sydd wedi'u pennu ar hyn o bryd o dan y Cynllun Cofrestru Dylanwad Tramor (FIRS).

Mae'r canllawiau hyn wedi'u bwriadu ar gyfer y rhai sydd am wybod mwy am y pwerau tramor penodedig hyn neu endidau a reolir gan bwerau tramor, gan gynnwys y rhai sy'n ystyried y gallent fod mewn trefniant cofrestru gyda phŵer tramor Iranaidd penodedig neu endid penodedig a reolir gan bwerau tramor Iranaidd i gynnal gweithgaredd yn y DU. Gall hefyd fod yn ddefnyddiol i endid penodedig a reolir gan bwerau tramor Iranaidd a allai fod angen cofrestru eu gweithgaredd eu hunain yn y DU gyda'r cynllun.

Gellir dod o hyd i ganllawiau mwy cynhwysfawr ar haen uwch FIRS a'i ofynion, gan gynnwys eithriadau i gofrestru a throseddau a chosbau, [yma](#). Dylid darllen y canllawiau mwy cynhwysfawr hynny ar y cyd â'r canllawiau hyn.

Gan mai dim ond o dan haen uwch FIRS y gellir pennu pwerau tramor ac endidau a reolir gan bwerau tramor, mae unrhyw ganllawiau a gynhwysir yn y ddogfen hon yn ymwneud â'r **haen uwch yn unig** ac nid ydynt yn berthnasol i'r haen dylanwad gwleidyddol. Am ragor o wybodaeth am ofynion haen dylanwad gwleidyddol FIRS, ymgynghorwch â'r [canllawiau ar yr haen dylanwad gwleidyddol](#).

Pennod 2: Cyflwyniad i'r cynllun

1. Mae FIRS yn gynllun dwy haen sy'n galluogi tryloywder dylanwad tramor yng ngwleidyddiaeth y DU ac yn rhoi mwy o sicrwydd ynghylch gweithgareddau rhai pwerau neu endidau tramor a allai beri risg i ddiogelwch a buddiannau'r DU. Mae wedi'i gynnwys yn Rhan 4 o Ddeddf Diogelwch Cenedlaethol 2023.

Gofynion y cynllun (yr haen uwch yn unig)

2. Mae'r **haen uwch** yn ei gwneud yn ofynnol cofrestru gweithgaredd perthnasol yn y DU lle mae person yn gweithredu ar gyfarwyddyd pwerau tramor penodedig neu endidau a reolir gan bwerau tramor. Mae hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i endidau a reolir gan bwerau tramor penodedig gofrestru gweithgareddau perthnasol y maent yn eu cynnal eu hunain yn y DU.
3. Gellir pennu pŵer tramor neu endid a reolir gan bwerau tramor o dan haen uwch FIRS lle ystyrir bod hyn yn rhesymol angenrheidiol i amddiffyn diogelwch neu fuddiannau'r DU.
4. Oni nodir yn wahanol, mae gweithgaredd perthnasol yn golygu unrhyw weithgaredd. Mae hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, weithgaredd masnachol, gweithgaredd academaidd ac ymchwil a gweithgaredd elusennol.
5. Ni fydd ffi i gofrestru gyda'r cynllun a dim ond pan fydd yn ymwneud â gweithgareddau dylanwad gwleidyddol y bydd gwybodaeth a gofrestrir o dan haen uwch y cynllun yn cael ei chyhoeddi. Gellir dod o hyd i fanylion pellach am ofynion haen uwch y cynllun yn y [canllawiau ar yr haen uw.](#)
6. Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am y wybodaeth a gyhoeddir yn [y canllawiau ar y wybodaeth sy'n ofynnol wrth gofrestru a'r gofrestr gyhoeddus.](#)

Esemptiadau

7. Mae sawl esemptiad rhag cofrestru o dan haen uwch FIRS. Mae'r rhain yn cynnwys:
 - Unrhyw un sy'n gweithredu fel rhan o drefniant y mae Corff Coron y DU yn rhan ohono (er enghraifft, y rhai mewn trefniant amlochrog gyda llywodraeth y DU a llywodraethau tramor penodedig);
 - Unigolion sy'n gweithredu dros bŵer tramor yn eu swyddogaeth swyddogol fel cyflogaion, er enghraifft diplomyddion tramor sydd wedi'u lleoli yn y DU;

- Aelodau o'r teulu (gan gynnwys partneriaid di-briod) staff cenadaethau diplomyddol, swyddi consylaidd neu genadaethau parhaol sefydliadau rhyngwladol sydd wedi'u lleoli yn y DU, lle maent yn cefnogi gweithgareddau swyddogol aelod o'u teulu;
- Cyfreithwyr, wrth iddynt ddarparu gwasanaethau cyfreithiol i bwerau tramor (er enghraifft, y rhai sy'n cynrychioli pwerau tramor penodedig mewn achos llys);
- Y rhai sy'n darparu nwyddau neu wasanaethau sy'n rhesymol angenrheidiol i weithrediad cenhadaeth ddiplomyddol, swydd consylaidd neu genhadaeth barhaol sefydliad rhyngwladol sydd wedi'i leoli yn y DU;
- Unrhyw un sy'n gweithredu fel rhan o drefniant y mae corff cyhoeddus y DU yn rhan ohono;
- Y rhai sy'n cynnal gweithgareddau sy'n gysylltiedig â threfniant addysg a ariennir (er enghraifft, ysgoloriaeth);
- Gwasanaethau gweinyddol a thechnegol y llywodraeth (er enghraifft, gweithgareddau sy'n gysylltiedig â chyhoeddi pasbortau neu fisâu).

8. Mae rhagor o wybodaeth am esemptiadau ar gael yn y [canllawiau ar yr haen uwch](#).

Troseddau a Chosbau

9. Mae'r cynllun yn cynnwys sawl trosedd, gan gynnwys ar gyfer y rhai sy'n methu â chydymffurfio â gofynion cofrestru, neu sy'n methu ag ymateb i hysbysiadau gwybodaeth. Lle nad yw gofynion cofrestru wedi'u bodloni, mae troseddau hefyd ar gyfer y rhai sy'n cyflawni gweithgareddau yn unol â threfniant perthnasol. Lle credir bod trosedd wedi digwydd, bydd y wybodaeth berthnasol yn cael ei throsglwyddo i'r heddlu. Mae cosbau troseddol yn gysylltiedig â'r troseddau hyn. Mae person sy'n cyflawni trosedd o dan yr haen uwch yn atebol, ar gollfarn ar gyhuddiad, i garchar am gyfnod nad yw'n fwy na 5 mlynedd neu i ddirwy (neu'r ddau).

10.10. Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am droseddau a chosbau yn y [canllawiau ar yr haen uwch](#).

Rhyngweithio â deddfwriaeth arall y llywodraeth

11. Gall rhai pwerau tramor penodedig neu endidau a reolir gan bwerau tramor fod yn destun rheolaethau eraill gan lywodraeth y DU e.e. sancsiynau neu rewi asedau. Nid yw cofrestru gyda FIRS yn ddewis arall yn lle'r rheolaethau hyn a chyfrifoldeb y person sy'n cofrestru yw sicrhau eu bod hefyd yn cydymffurfio â deddfwriaeth arall llywodraeth y DU.

12. Efallai y bydd angen i gofrestrwyr gydymffurfio â chynlluniau cyfreithiol eraill o hyd, fel y Ddeddf Diogelwch a Buddsoddi Cenedlaethol yn ogystal â FIRS, lle bo'n berthnasol. Nid yw cofrestru gyda FIRS yn rhyddhau unigolion o'r cyfrifoldeb rhag cofrestru gyda'r cynlluniau perthnasol eraill hyn.

Pennod 3: Pwerau tramor Iranaidd penodedig ac endidau a reolir gan bwerau tramor – Iran

13. Mae'r pwerau tramor Iranaidd canlynol ac endidau a reolir gan bwerau tramor wedi'u pennu o dan haen uwch FIRS:
- a. Goruchaf Arweinydd Iran (yn eu swyddogaeth gyhoeddus);
 - b. Llywodraeth Iran (gan gynnwys unrhyw ran o'r llywodraeth) a'i holl asiantaethau ac awdurdodau gan gynnwys:
 - i. Swyddfa'r Goruchaf Arweinydd;
 - ii. Cynulliad yr Arbenigwyr;
 - iii. yr Arlywydd (yn rhinwedd y swydd honno);
 - iv. Swyddfa'r Arlywydd;
 - v. Cyngor y Gwarchodwyr;
 - vi. Pob Gweinidog (yn rhinwedd y swydd honno);
 - vii. Pob Gweinyddiaeth (gan gynnwys y Weinyddiaeth Cudd-wybodaeth a Diogelwch);
 - viii. Y Cyngor Hwylustod;
 - ix. Y Lluoedd Arfog, gan gynnwys Artesh a Chorfflu Gwarchodlu Chwyldroadol Islamaidd (IRGC);
 - x. Y Goruchaf Gyngor Diogelwch Cenedlaethol (gan gynnwys pob is-bwyllgor) ac;
 - xi. Unrhyw wasanaethau cudd-wybodaeth eraill a;
 - xii. Pob heddlu.
 - c. Cynulliad Ymgynghorol Islamaidd Iran;
 - d. Barnwriaeth Iran.
14. Darperir rhagor o fanylion am y pwerau tramor Iranaidd penodedig hyn ac endidau a reolir gan bwerau tramor ym mhennod 4.

Gweithgaredd Perthnasol

15. Mae gweithgaredd perthnasol mewn perthynas â'r rhestr gyfredol o bwerau tramor Iranaidd penodedig ac endidau a reolir gan bwerau tramor yn golygu **unrhyw** weithgaredd. Gall hyn gynnwys ond nid yw'n gyfyngedig i weithgaredd masnachol, gweithgaredd cyfryngau, gweithgaredd elusennol, a gweithgaredd academiaidd ac ymchwil.

Mewn swyddogaeth gyhoeddus

16. Dim ond pan fyddant yn gweithredu yn eu swyddogaeth gyhoeddus neu weinidogol y pennir yr Arweinydd Goruchaf, yr Arlywydd a Gweinidogion Iran.
17. Er mwyn i drefniant gyda phŵer tramor penodedig fod yn gofrestradwy, mae'n rhaid i'r pŵer tramor penodedig fod yn cyfarwyddo gweithgaredd cofrestradwy yn eu swyddogaeth swyddogol e.e. fel Gweinidog Gweriniaeth Islamaidd Iran. Er enghraifft, pan fydd Gweinidog Amddiffyn a Logisteg Lluoedd Arfog Iran yn cyfarwyddo unigolyn i fynychu symposiwm diwydiant amddiffyn yn y DU ac adrodd yn ôl ar y trafodaethau yn y symposiwm, bydd angen i'r unigolyn sy'n cael ei gyfarwyddo gofrestru gyda FIRS.
18. Pan fydd pŵer tramor penodedig yn cyfarwyddo rhywun yn eu swyddogaeth breifat fel unigolyn, ni fydd angen cofrestru hyn gyda FIRS. Er enghraifft, os yw'r un Gweinidog hwn yn ymweld â Llundain ar wyliau gyda'i deulu ac yn cyfarwyddo asiant teithio yn y DU i drefnu eu taith, nid oes angen i'r asiant teithio gofrestru gyda FIRS gan fod y Gweinidog yn gweithredu yn eu swyddogaeth breifat fel unigolyn, yn hytrach nag yn eu swyddogaeth swyddogol fel Gweinidog Amddiffyn a Logisteg y Lluoedd Arfog.

Unigolion sy'n cynrychioli pwerau tramor penodedig neu endidau a reolir gan bwerau tramor

19. Os ffurfir trefniant gyda chyflogai pŵer tramor penodedig neu endid a reolir gan bŵer tramor (wrth weithredu yn y swyddogaeth hon), caiff ei drin fel trefniant gyda phŵer neu endid tramor penodedig. Er enghraifft, os yw person yn ymrwymo i drefniant gyda gwas sifil o bŵer tramor penodedig mewn perthynas â'i rôl fel gwas sifil, byddai'r amod yn cael ei fodloni. Ni fyddai person sy'n ymrwymo i drefniant gyda gwas sifil o bŵer tramor penodedig ar fater nad yw'n gysylltiedig â'i rôl fel gwas sifil (e.e. os ydynt ar wahân yn ymddiriedolwr elusen) yn bodloni'r amod.

Pennod 4: Manylion pellach ar bwerau tramor Iranaidd penodedig ac endidau a reolir gan bwerau tramor

20. Mae'r adran hon o'r canllawiau yn darparu rhagor o wybodaeth am bob un o'r pwerau tramor Iranaidd penodedig ac endidau a reolir gan bwerau tramor. Mae hyn yn rhoi rhagor o wybodaeth i'r rhai a allai fod mewn trefniadau gyda'r pwerau a'r endidau hyn i'w galluogi i wybod a oes angen iddynt gofrestru gyda'r cynllun.

Iran fel pŵer tramor penodedig

Arweinydd Goruchaf Iran (yn eu swyddogaeth gyhoeddus)

21. Yr Arweinydd Goruchaf yw pennaeth cyfansoddiadol y Wladwriaeth yn Iran ac ef yw awdurdod gwleidyddol uchaf y wlad. Fe'u dewisir gan Gynulliad yr Arbenigwyr. Mae Cyfansoddiad Iran yn rhoi rôl Cadlywydd Goruchaf y lluoedd arfog iddynt ac yn rhoi nifer o bwerau a dyletswyddau iddynt, gan gynnwys goruchwyllo gweithredu polisiâu cyffredinol Iran, datgan rhyfel a heddwch a phenodi a diswyddo nifer o rolau allweddol gan gynnwys Pennaeth y Farnwriaeth a Phrif Gomander Corfflu Gwarchodlu'r Chwyldro Islamaidd¹.

Llywodraeth Iran a'i holl asiantaethau ac awdurdodau

22. Llywodraeth Iran yw'r grwpiau o bobl sy'n rheoli Iran yn swyddogol.

23. Mae'r rhestr isod wedi'i chynllunio i roi rhagor o fanylion am yr hyn a olygir gan Lywodraeth Iran a'i hasiantaethau a'i hawdurdodau. Nid yw'r rhestr hon i fod yn gynhwysfawr gan fod nifer o asiantaethau ac awdurdodau yn Iran, ac nid yw'n bosibl eu rhestru i gyd yn y canllawiau hyn. Ar ben hynny, mae enwau'r rhain yn destun newid dros amser.

Swyddfa'r Arweinydd Goruchaf²

24. Dyma swyddfa'r Goruchaf Arweinydd a ddefnyddir i gyfathrebu a gweinyddu gorchmynion gan yr Goruchaf Arweinydd i amrywiol sefydliadau eraill (gan gynnwys sefydliadau milwrol, diwylliannol, economaidd a gwleidyddol).

¹ [Cyfansoddiad Gweriniaeth Islamaidd Iran \(ecnl.org\)](http://ecnl.org)

² [Swyddfa'r Arweinydd Goruchaf: Leader.ir](http://Leader.ir)

Enghraifft o drefniant cofrestradwy gyda Swyddfa'r Goruchaf Arweinydd:

Mae cyfarwyddwr cwmni technoleg o Iran yn teithio i'r DU i fynychu cynhadledd ar ddyfodol deallusrwydd artifisial. Mae'r cyfarwyddwr yn cael ei gyfarwyddo gan Swyddfa'r Goruchaf Arweinydd i gymryd nodiadau am y gynhadledd a'i mynychwyr a'u trosglwyddo i Weinyddiaeth Wyddoniaeth, Ymchwil a Thechnoleg Iran. Er nad yw'r cyfarwyddwr yn cael ei dalu i wneud hyn, maen nhw'n gwybod y bydd cyflawni cyfarwyddyd gan Swyddfa'r Goruchaf Arweinydd o fudd iddyn nhw os byddan nhw'n ei gyflawni, gan wybod y byddan nhw'n cael cynnig gwell mynediad at gontractau llywodraeth Iran o ganlyniad. I'r gwrthwyneb, mae'r cyfarwyddwr hefyd yn gwybod y byddai peidio â chyflawni'r cyfarwyddyd hwn yn debygol o fod yn anfantais iddyn nhw, gan gynnwys i'w busnes, oherwydd y pŵer sydd gan y Goruchaf Arweinydd.

Mae hwn yn drefniant cofrestradwy gan fod cyfarwyddwr y cwmni technoleg yn cael ei gyfarwyddo gan bŵer tramor penodedig (Swyddfa'r Goruchaf Arweinydd) i gynnal gweithgaredd yn y DU (cymryd nodiadau mewn cynhadledd yn y DU a throsglwyddo'r rhain i Weinyddiaeth Wyddoniaeth, Ymchwil a Thechnoleg Iran).

Dylai cyfarwyddwr y cwmni technoleg gofrestru'r trefniant hwn o fewn 10 diwrnod ac ni all fynychu'r gynhadledd a chymryd y nodiadau nes bod y trefniant wedi'i gofrestru.

Cynulliad yr Arbenigwyr ³

25. Mae Cynulliad yr Arbenigwyr yn grŵp o gyfreithyddion etholedig sydd â'r awdurdod cyfansoddiadol i benodi a/neu ddiswyddo'r Goruchaf Arweinydd.

Arlywydd Iran (Yn eu rhinwedd gyhoeddus) a Swyddfa'r Arlywydd

26. As head of the Government, the President is the second highest ranking constitutional official in Iran⁴. They are responsible for setting economic policies and heads the Supreme National Security Council. The Office of the President supports the President in carrying out these functions.

Cyngor y Gwarchodwyr ⁵

27. Mae Cyngor y Gwarchodwyr yn penderfynu a yw deddfau a basiwyd gan y senedd yn gyfansoddiadol ac yn cyd-fynd ag athrawiaethau Islam. Maent hefyd yn penderfynu a all ymgeiswyr sefyll ar gyfer Cynulliad yr Arbenigwyr, y senedd a'r arlywyddiaeth. Mae gan Gyngor y Gwarchodwyr 12 aelod (6 ohonynt wedi'u penodi gan yr Arweinydd Goruchaf a 6 wedi'u henwebu gan y farnwriaeth a'u dewis gan y senedd)).

³ [Cynulliad yr Arbenigwyr \(Iran\) | Rôl, Pwerau, Swyddogaeth ac Etholiad | Britannica](#)

⁴ [The Islamic Republic's Power Centers | Council on Foreign Relations \(cfr.org\)](#)

⁵ [Canolfannau Pŵer y Weriniaeth Islamaidd | Cyngor ar Gysylltiadau Tramor \(cfr.org\)](#)

Pob Gweinidog (yn rhinwedd eu swydd fel Gweinidogion))

28. Mae gweinidogion yn aelodau o Lywodraeth Gweriniaeth Islamaidd Iran ac yn gyfrifol am weinidogaethau (adrannau'r llywodraeth). Mae'r rhain yn cynnwys ⁶:

- a. Gweinidog Addysg
- b. Gweinidog Cyfathrebu a Thechnoleg Gwybodaeth
- c. Gweinidog Cudd-wybodaeth
- d. Gweinidog Materion Economaidd a Chyllid
- e. Gweinidog Iechyd ac Addysg Feddygol
- f. Gweinidog Cydweithfeydd, Llafur a Lles Cymdeithasol
- g. Gweinidog Jihad Amaethyddol
- h. Gweinidog Materion Tramor
- i. Gweinidog Cyfiawnder
- j. Gweinidog Amddiffyn a Logisteg y Lluoedd Arfog
- k. Gweinidog Ffyrdd a Datblygu Trefol
- l. Gweinidog Diwydiant, Mwyngloddiau a Masnach
- m. Gweinidog Gwyddoniaeth, Ymchwil a Thechnoleg
- n. Gweinidog Diwylliant ac Arweiniad Islamaidd
- o. Gweinidog Mewnol
- p. Gweinidog Treftadaeth Ddiwylliannol, Crefftau a Thwristiaeth
- q. Gweinidog Petrolewm
- r. Gweinidog Ynni
- s. Gweinidog Chwaraeon a Materion Ieuenctid

Pob Gweinidogaeth

29. Adrannau'r llywodraeth sy'n gyfrifol am weinyddiaeth ddyddiol meysydd cyfrifoldeb y llywodraeth yw gweinidogaethau Iran⁷. Mae nifer o'r rhain ar unrhyw adeg benodol ac ar hyn o bryd maent yn cynnwys:

- a. **Y Weinyddiaeth Addysg** - yn gyfrifol am oruchwylio addysg yn Iran;
- b. **Y Weinyddiaeth Gyfathrebu a Thechnoleg Gwybodaeth** - yn gyfrifol am wasanaethau post, ffonau a thechnoleg gwybodaeth;
- c. **Y Weinyddiaeth Cudd-wybodaeth a Diogelwch (MOIS)**⁸ - yn gyfrifol am gasglu, dadansoddi, cynhyrchu a chategoreiddio cudd-wybodaeth fewnol ac allanol a datgelu cynllwynion, gwyrddroi, ysbïo, difrod a therfysgaeth yn erbyn annibyniaeth, diogelwch a chyfanrwydd tiriogaethol Iran;
- d. **Y Weinyddiaeth Materion Economaidd a Chyllid** - yn gyfrifol am reoli trysorlys Iran, rheoleiddio economi Iran a gweithredu polisïau ariannol,

⁵ [Canolfannau Pŵer y Weriniaeth Islamaidd | Cyngor ar Gysylltiadau Tramor \(cfr.org\)](#)

⁶ [cabinet \(president.ir\)](#)

⁷ [cabinet \(president.ir\)](#)

⁸ [IRAN'S MINISTRY OF INTELLIGENCE AND SECURITY: A PROFILE \(fas.org\)](#)

gweithredu a gorfodi polisïau treth a chyfarwyddo sector bancio ac yswiriant masnachol Iran;

- e. **Y Weinyddiaeth Iechyd ac Addysg Feddygol**; yn gyfrifol am bron pob penderfyniad ynghylch nodau cyffredinol, polisïau a dyrannu adnoddau addysg iechyd a meddygol. Mae hefyd yn goruchwyllo, trwyddedu a rheoleiddio gweithgareddau'r sector iechyd preifat;
- f. **Y Weinyddiaeth Cydweithfeydd, Llafur a Lles Cymdeithasol** - yn gyfrifol am oruchwyllo busnesau cydweithredol a gweithredu polisïau sy'n berthnasol i lafur a materion cymdeithasol, gan gynnwys goruchwyllo lles cymdeithasol;
- g. **Y Weinyddiaeth Jihad Amaethyddol** - yn gyfrifol am oruchwyllo amaethyddiaeth yn Iran;
- h. **Y Weinyddiaeth Materion Tramor** - yn gyfrifol am reoli perthynas Iran â gwledydd tramor;
- i. **Y Weinyddiaeth Gyfiawnder** - yn gyfrifol am gydlyn rhwng y gangen farnwrol a changhennau eraill y llywodraeth;
- j. **Y Weinyddiaeth Amddiffyn a Logisteg y Lluoedd Arfog** - yn gyfrifol am gynllunio, logisteg a chyllido Lluoedd Arfog Iran. Nid oes ganddi reolaeth weithredol dros y lluoedd arfog sy'n cael eu dal gan y Staff Cyffredinol, sefydliad ar wahân o dan orchymyn Arweinydd Goruchaf Iran;
- k. **Y Weinyddiaeth Ffyrdd a Datblygu Trefol** - yn gyfrifol am ddarparu a rheoleiddio seilwaith trafnidiaeth Iran (gan gynnwys ffyrdd, rheilffyrdd, lonydd llongau a llwybrau awyr), yn ogystal â gosod polisïau ar gyfer y sector tai a'r diwydiant adeiladu;
- l. **Y Weinyddiaeth Diwydiant, Mwyngloddiau a Masnach** - yn gyfrifol am reoleiddio a gweithredu polisïau sy'n berthnasol i fasnach ddomestig a thramor ac i'r sectorau diwydiannol a mwyngloddio;
- m. **Y Weinyddiaeth Gwyddoniaeth, Ymchwil a Thechnoleg** - yn gyfrifol am oruchwyllo uniongyrchol ac achredu prifysgolion anfeddygol a redir gan y wladwriaeth;
- n. **Y Weinyddiaeth Diwylliant ac Arweiniad Islamaidd** - yn gyfrifol am reoli mynediad at gyfryngau sydd, ym marn llywodraeth Iran, yn torri moeseg Iran ac yn hyrwyddo gwerthoedd sy'n estron i ddiwylliant Iran;
- o. **Y Weinyddiaeth Fewnol** - yn gyfrifol am nifer o feysydd gan gynnwys cynnal, goruchwyllo ac adrodd ar etholiadau, goruchwyllo plismona a darparu a diogelu diogelwch domestig ledled y wlad gan gynnwys diogelu ffiniau; t

- p. **Y Weinyddiaeth Treftadaeth Ddiwylliannol, Crefftau a Thwristiaeth** - yn gyfrifol am oruchwyllo nifer o gyfadeiladau amgueddfeydd ledled Iran ac yn gweinyddu nifer o sefydliadau gan gynnwys Sefydliad Twristiaeth a Theithio Iran;
- q. **Y Weinyddiaeth Petrolewm** - yn gyfrifol am bob mater sy'n ymwneud ag archwilio, echdynnu, manteisio, dosbarthu ac allforio olew crai a chynhyrchion olew;
- r. **Y Weinyddiaeth Ynni** - yn rheoleiddio ac yn rheoli gweithredu polisïau sy'n berthnasol i wasanaethau ynni, trydan, dŵr a dŵr gwastraff;
- s. **Y Weinyddiaeth Chwaraeon a Materion Ieuenctid** - yn gyfrifol am faterion ieuenctid a chwaraeon.

30. Ni ystyrir prifysgolion a weinyddir gan Weinyddiaethau'r Llywodraeth yn Iran yn bŵer tramor ac felly nid oes angen i'r rhai sy'n cael eu cyfarwyddo gan y prifysgolion hyn i gynnal gweithgaredd yn y DU gofrestru gyda'r cynllun. Er enghraifft, nid oes angen i brifysgol yn y DU sy'n cael ei chyfarwyddo gan brifysgol yn Iran gofrestru gyda'r cynllun. Dim ond pan fyddant yn cael eu cyfarwyddo gan Iran i gynnal gweithgaredd yn y DU y mae angen i'r prifysgolion eu hunain gofrestru. Pan fyddant yn cynnal gweithgaredd o'u gwirfodd eu hunain, nid oes angen cofrestru hyn gyda'r cynllun.

Y Cyngor Hwylustod ⁹

31. Wedi'i benodi gan yr Arweinydd Goruchaf am dymor o bum mlynedd, mae'r Cyngor Hwylustod yn cyfryngu rhwng y Cynulliad Ymgynghorol Islamaidd (Senedd) a Chyngor y Gwarcheidwaid.

Y Lluoedd Arfog

32. Lluoedd Arfog Iran yw lluoedd milwrol cyfun Iran ac maent yn gyfrifol am amddiffyn ffin Iran, cynnal trefn fewnol ac amddiffyn y system Islamaidd ¹⁰. Mae'n cynnwys:

- Mae Byddin Gweriniaeth Islamaidd Iran, neu Artesh, yn gyfrifol am amddiffyn ffiniau Iran a chynnal trefn fewnol yn Iran. Ar hyn o bryd mae Byddin Gweriniaeth Islamaidd Iran yn cynnwys y breichiau canlynol: y Llu Tir, y Llynges, yr Awyrlu a'r Llu Amddiffyn Awyr.
- Corfflu Gwarchodlu Chwyldroadol Islamaidd (IRGC) sy'n gyfrifol am amddiffyn y system Islamaidd yn Iran. Mae'r IRGC yn cynnwys y breichiau canlynol: y Llu Tir, y Llynges, y Llu Awyrfod, Llu Quds sy'n arbenigo mewn rhyfel

⁹ [Canolfannau Pŵer y Weriniaeth Islamaidd | Cyngor ar Gysylltiadau Tramor \(cfr.org\)](#)

¹⁰ [Proffil: Gwarchodlu Chwyldroadol Iran - Newyddion y BBC](#)

anghonfensiynol a gweithrediadau cudd-wybodaeth filwrol a'r Basij, sy'n sefydliad parafilwrol.

Enghraifft o drefniant cofrestradwy gyda Lluoedd Arfog Iran

Mae aelod o'r Basij yn cysylltu ag unigolyn yn y DU ac yn eu cyfarwyddo i sefydlu cwmni daliannol yn y DU. Yn gyfnewid, telir yr unigolyn.

Mae hwn yn drefniant cofrestradwy gan fod yr unigolyn yn cael ei gyfarwyddo gan bŵer tramor penodedig (Lluoedd Arfog Iran - Basij) i gynnal gweithgaredd yn y DU (sefydlu cwmni daliannol).

Dylai'r unigolyn gofrestru'r trefniant hwn o fewn 10 diwrnod ac ni all gynnal unrhyw weithgaredd yn unol â chytundeb (megis cofrestru'r cwmni neu recriwtio gweithwyr), nes bod y trefniant wedi'i gofrestru.

Y Cyngor Diogelwch Cenedlaethol Goruchaf (gan gynnwys yr holl is-bwyllgorau)¹¹

33. Mae'r cyngor hwn (a sefydlwyd gan Erthygl 176 o'r Cyfansoddiad) yn cael ei arwain gan yr Arlywydd ac mae'n cynnwys y llefarydd seneddol, y prif farnwr, prif gadlywydd y Lluoedd Arfog, gweinidogion mewnol, materion tramor a chudd-wybodaeth, yn ogystal â dau gynrychiolydd personol yr Arweinydd Goruchaf. Mae'r Cyfansoddiad yn nodi ei fod yn gyfrifol am osod polisiau sy'n ymwneud ag amddiffyn a diogelwch ac ymateb i gygythiadau tramor a domestig.

Unrhyw wasanaethau cudd-wybodaeth eraill

34. Mae gwasanaethau cudd-wybodaeth yn "asiantaethau gwladol arbenigol sy'n gyfrifol am gynhyrchu cudd-wybodaeth sy'n berthnasol i ddiogelwch y wladwriaeth a'i phobl"¹². Mae'r holl asiantaethau Iranaid hyn, gan gynnwys y Weinyddiaeth Cudd-wybodaeth (MOIS) a Llu Quds Corfflu Gwarchodlu Chwyldroadol Islamaidd, wedi'u nodi.

Pob heddlu

35. Mae hyn yn cynnwys Rheolaeth Gorfodi'r Gyfraith, yr heddlu cenedlaethol, a dalfyrir yn gyffredin fel FARAJA a'r Patrôl Arweiniad sy'n rhan o'r heddlu cenedlaethol ac sy'n gyfrifol am orfodi cyfraith Islamaidd.

¹¹ [Cyfansoddiad Gweriniaeth Islamaidd Iran \(ecnl.org\)](http://ecnl.org)

¹² [DCAF BG 12 Intelligence Services.pdf](#)

Enghraifft o drefniant y mae angen ei gofrestru:

Mae dylanwadwr cyfryngau cymdeithasol sydd wedi'i leoli yn y DU yn cael neges gan swyddog sy'n gweithio yn Weinyddiaeth Materion Tramor Iran sy'n ei gyfarwyddo i wneud a lanlwytho cyfres o TikToks am draddodiadau diwylliannol Iran yn gyfnewid am rannu hyn ar gyfryngau cymdeithasol y Weinyddiaeth Materion Tramor.

Mae hwn yn drefniant y gellir ei gofrestru gan fod y dylanwadwr yn cael ei gyfarwyddo gan bŵer tramor penodol (Gweinyddiaeth Materion Tramor Iran) i gynnal gweithgaredd yn y DU (gwneud a lanlwytho cyfres o TikToks am draddodiadau diwylliannol Iran).

Bydd angen i'r dylanwadwr cyfryngau cymdeithasol gofrestru'r trefniant hwn o fewn 10 diwrnod. Ni ddylent gynnal unrhyw weithgaredd yn unol â'r trefniant hwn fel ffilmio a lanlwytho cynnwys nes bod y trefniant hwn wedi'i gofrestru.

Enghraifft o drefniant nad oes angen ei gofrestru:

Mae elusen yn y DU sy'n cynnal dosbarthiadau chwaraeon i blant oedran ysgol gynradd ac uwchradd yn y DU yn derbyn rhoddion mynych gan Weinyddiaeth Chwaraeon a Materion Ieuencid Iran. Er bod yr elusen yn defnyddio'r rhoddion i gefnogi ei gwaith, nid yw'r Weinyddiaeth yn rhoi cyfarwyddiadau ar sut y dylid defnyddio'r rhoddion hyn.

Nid oes rhaid i'r elusen gofrestru hyn gyda FIRS gan nad ydynt yn cael eu cyfarwyddo gan y Weinyddiaeth i gynnal gweithgaredd perthnasol yn y DU er eu bod yn derbyn rhoddion.

Endidau penodedig Iran aidd a reolir gan bŵer tramor

36. Mae'r cyfrifoldeb am gofrestru gweithgareddau'r endid yn gorwedd gyda'r endid penodedig ac nid ei gyflogeion unigol. Os yw nifer o gyflogeion yr endid yn ymwneud â gweithgaredd perthnasol, bydd un gofrestriad a gwblheir gan yr endid yn ddigonol; nid oes angen i gyflogeion unigol gofrestru ar wahân. Nid oes angen i endidau restru'r holl unigolion sy'n ymwneud â chyflawni'r gweithgareddau.
37. Mae'n rhaid i'r endidau hyn hefyd gofrestru gyda'r cynllun eu hunain lle maent yn cynnal unrhyw weithgareddau perthnasol yn y DU.
38. Pan fo person mewn trefniant gyda'r endidau hyn lle mae'r endidau'n eu cyfarwyddo i gynnal gweithgareddau perthnasol yn y DU (naill ai eu hunain neu drwy rywun arall) ac nad yw'r person hwnnw wedi'i esemptio rhag cofrestru, bydd angen iddynt gofrestru gyda'r cynllun. Gellir dod o hyd i ragor o fanylion am y gofynion ar gyfer personau mewn trefniant gyda phŵer tramor penodedig neu endid a reolir gan bŵer tramor yn y [canllawiau ar yr haen uwch](#).

Cynulliad Ymgynghorol Islamaidd Iran

39. Cyfeirir ato hefyd fel y Majles, neu Senedd Iran, Cynulliad Ymgynghorol Islamaidd Iran (ICA) yw corff deddfwriaethol cenedlaethol Iran. Mae gan yr ICA ystod eang o gyfrifoldebau, a ddarperir gan gyfansoddiad Iran gan gynnwys drafftio deddfwriaeth, cadarnhau cytuniadau rhyngwladol ac archwilio a chymradwyo'r gyllideb flynyddol.

Barnwriaeth Iran

40. Mae barnwriaeth Iran yn gyfrifol am gymhwyso rheolaeth y gyfraith drwy ddatrys ymglyfreitha a setlo anghydfodau, goruchwyllo gorfodi deddfau a datgelu troseddau drwy weithredu cosbau a darpariaethau'r cod cosbi Islamaidd. Mae'n cynnwys:
- a. **Pennaeth y Farnwriaeth** - Penodir Pennaeth y farnwriaeth gan yr Arweinydd Goruchaf ac mae'n gyfrifol am sefydlu strwythur sefydliadol y farnwriaeth, drafftio biliau'r farnwriaeth a phenodi, diswyddo a neilltuo barnwyr. Maent hefyd yn enwebu'r Gweinidog Cyfiawnder, Pennaeth y Goruchaf Lys a'r Erlynydd Cyffredinol.
 - b. **Pennaeth y Goruchaf Lys** - Pennaeth y Goruchaf Lys.
 - c. **Yr Erlynydd Cyffredinol** - Fel pennaeth swyddfa'r Erlynydd Cyffredinol, maent yn goruchwyllo swyddfeydd yr erlynwyr yn Iran.
 - d. **Y Goruchaf Lys** - Y llys uchaf yn Iran, mae'r Goruchaf Lys yn goruchwyllo gweithrediad cywir deddfau Iran gan y llysoedd ac yn sicrhau unffurfiaeth gweithdrefnau barnwrol.

- e. **Llysoedd Cyfiawnder** - Mae'r rhain wedi'u rhannu'n Llysoedd Rhagarweiniol a Llysoedd Apêl. Mae llysoedd rhagarweiniol wedi'u hisrannu ymhellach yn llysoedd sifil, llysoedd troseddol, llysoedd teulu a llysoedd troseddol y dalaith sy'n delio â throseddau penodol e.e. troseddau'r wasg a throseddau gwleidyddol, yn ogystal â throseddau â chosbau o gosb eithaf a charchar am oes. Mae Llysoedd Apêl yn clywed apeliadau ar benderfyniadau llysoedd rhagarweiniol (ac eithrio yn achos llysoedd troseddol y dalaith y gellir apelio yn erbyn eu penderfyniadau i'r Goruchaf Lys). Mae yna hefyd llysoedd ieuenctid ar gyfer delio â throseddau bach a gyflawnir gan blant dan ddeunaw oed a Chynghorau Datrys Anghydfodau.
- f. **Llysoedd Milwrol** - Mae'r Llysoedd hyn yn ymchwilio i droseddau a gyflawnwyd mewn cysylltiad â dyletswyddau milwrol neu ddiogelwch gan aelodau'r Fyddin, Rheolaeth Gorfodi'r Gyfraith a'r Corfflu Gwarchodlu Chwyldroadol Islamaidd.
- g. **Llys Cyfiawnder Gweinyddol** - Yn ymchwilio i gŵynion, achwyniadau a gwrthwynebiadau a wneir yn erbyn swyddogion y llywodraeth, organau a statudau'r wladwriaeth.
- h. **Yr Arolygiaeth Gyffredinol Genedlaethol** - Cyfeirir ati hefyd fel Sefydliad Arolygu Cyffredinol Iran a Sefydliad Arolygu Gwladol Iran, mae'r corff hwn yn goruchwyllo cynnal materion yn briodol a gweithredu deddfau'n gywir gan organau gweinyddol y llywodraeth.
- i. **Y Llysoedd Chwyldroadol** - Mae gan y llysoedd hyn awdurdodaeth eang gan gynnwys pob trosedd smyglo a chyffuriau, pob trosedd sy'n bygwth diogelwch cenedlaethol ac yn annog terfysgaeth (ymddygiad neu araith sy'n annog pobl i wrthryfela yn erbyn awdurdod gwladwriaeth) a chynllwynio yn erbyn y gyfundrefn, cynnal ymosodiadau arfog neu lofruddio swyddogion.
- j. **Y Goruchaf Lys Disgyblu ar gyfer Barnwyr** - Weithiau'n cael ei alw'n Uchel Dribiwnlys Disgyblaeth Farnwrol, mae'r llysoedd hyn yn delio â throseddau disgyblu a gyflawnir gan farnwyr.

